

Nedräkningen har börjat

I reportageboken "Landet utanför" (sid. Nn) visar författaren Kristina Mattsson på en beklämmande bild av utvecklingen i Sverige, som i sig är en kopia av Finland. Hon skriver att 84 procent av Sveriges befolkning bor på en yta som upptar drygt en procent av landets areal samtidigt som hela trakter töms på folk. I 200 av Sveriges 290 kommuner minskar befolkningen; ingen vet vad detta kommer att få för konsekvenser i framtiden.

UTVECKLINGEN i Finland är likadan. Under de fyra senaste decennierna har bosättningen i landet förtätats och koncentrerats till allt mindre (urbana) områden. Just nu bor ca 80 procent av Finlands befolkning i städer och i stadsnära landsbygd, 13 procent i kärnlandsbygd och resten, som utgör största delen av Finlands yta, i glesbygd.

Av vår landsbygd och skärgård är det endast de stadsnära områdena som utvecklas gynnsamt där det är nära till arbetsplatser och service. Drygt hälften av invånarna i den stadsnära landsbygden arbetar i städerna och endast 40 procent av finländarna jobbar i samma område som de bor i. Landsbygden förändras sakta men säkert från "agrарbygd" till boendelandsbygd, eftersom jordbruket inte längre behöver någon stor arbetskraft. Likadant är det med skärgården som förvandlas till ett fritidslandskap i takt med att fritidsbosättningen ökar. Detta enligt "Maaseutukatsaus 2011".

PROJEKTET "Trygga skärgårdsboendet" har via intervjuer och enkäter samlat in intressanta siffror från Kimitoön och Västaboland, som visar vilken potential de deltidboende utgör för skärgårdskommunerna och dess företagare. I projektrapporten noter man dock att kommunerna stöder sina företagare dåligt, och att näringsverksamhetspolitik saknas för att bättre utnyttja de deltidboende. Det är också ett byråkratiskt problem att få skriva sig som heltidsboende i skärgården i SW Finland, pga magistratens ogina inställning. Trots att många tillbringar 60 procent av året i sin fritidsbostad betalar de sin skatt till det urbana samhälle där de är skrivna.

Rapporten i sin helhet hittas på adressen: <http://www.skargardsboende.nu/projektet/TSB-intervjuer-enkater-WEBB.pdf>.

GLOBALT SETT pågår en folkvandring till städer och tätorter. Från och med 2008 bor det för första gången i mänsklighetens historia fler människor i städer än på landsbygden.

Men är inte det något som kommer att sluta med en förskräckelse!? Har vi inte lärt oss något av historien? När det riktigt gällt är det alltid den som levtt närmast naturen (jord, skog och fiskevatten) som klarat sig bäst, med egen produktion av mat och energi, hur småskaligt det än varit. Men det är just den infrastruktur som vi nu med frenesi monterar ner och låter oss villigt bli storskalighetens globala pantfångar. Hur klokt är det egentligen?

IDAG FINNS DET TEKNIK som kunde göra många oberoende av storskaliga nätverk, både inom energi- och matproduktion. Vid ökande självförsörjningsgrad och individuella lösningar minskas ett hushålls beroende av höga löner, något som alla landsbygds- och skärgårdsbor i alla tider förstått, som många unga urbana idag allt mer har tvingats inse.

Situationen i Grekland utgör ett talande exempel där allt färre greker får ekonomin att gå ihop. Den unga välutbildade generationen saknar arbetsplats och en lön som de kan leva på. Värst är läget i de större städerna. Resultatet är en omfattande flykt till rötterna på landsbygden och öarna. Massor av unga söker jobb som hjälparbetare på bondgårdar där de jobbar för mat och husrum. Och det finns gott om obebodda hus och övergivna jordplättar att sätta i skick.

Enligt tidningen Landsbygdens Folk har den grekiska producentorganisationen fått 40 000 nya medlemmar under de två senaste åren.

Det småskaliga är deras överlevnad. Mat för dagen. Snart är vi tillbaka i ruta ett, där naturahushållningen igen tas till heder. EU till trots.

DE TUSENTALS EU-miljarder som just nu är i omlopp i ett globalt sifferkaos är svårt att greppa för vanliga medborgare.

I Åbo Underrättelser (8.11.2011) skriver Torbjörn Kevin om nationella politiker som har låtit sig luras av finansmarknadens aktörer som borde ha kunnat räkna ut att det finns en ända med förskräckelse om skuldsättningen tillåts växa in absurdum.

Han avslutar ledaren så här: "Finansmarknaden är i för hög grad en samling alkemister – som när det omöjliga blottläggs får hjälp av det allmänna. I den jordmånen groor populismen. Är det då den som skall klandras?"

Det är denna sifferfixering som sätter sina spår i den strukturomvandling som obevekligt drar över våra bygder. Allt skall vara storskaligt, kostnadseffektivt, industrialiserat, urbaniserat och tätt hoplänkat med en global världsekonomi (och politik) byggd på bonuskulturer och kortsiktiga bluffsystem för att optimera vinsterna.

SLUTET PÅ nedräkningen märks när företag och industrier stänger och flyttar för att exploatera underutvecklade länders arbetsmarknader. Det är nykolonialism anno 2000-talet.

Sen när skolan, värden, banken, posten, småskalig företagsverksamhet och lokaldemokrati monteras ned i det egna lokalsamhället – är slaget förlorat. Detsamma gäller påtvingade storskaliga kommunreformer som utgör ett hot för vårt kustsvenska kulturområde.

Finby (Särkisalo) som tidigare var en tvåspråkig skärgårdskommun, granne till Kimitoön, tillhör idag Salo stad. Med rösterna 38-37 beslöt dess (finska) stadsfullmäktige i november att stänga Finbyhemmet; åldringarna från skärgården skall nu flyttas in till finska Bjärnå. Och med Sjundeås orientering till finnbygderna norrut (trots folkomröstning som var emot) har nedräkningen för gamla kustsvenska bygder redan inletts. Se där storkommunstukets verklighet välsignad av stadgeenlig omröstningsdemokrati. Vem står i tur nästa gång? ♦

H. Junttila

